

Valtuustoaloite mielenterveysvaikutusten ennakkoarvioinnin käyttönotosta

Esitän, että Mynämäen kunnassa otetaan käyttöön mielenterveysvaikutusten ennakkoarviointi joko omana kokonaisuutena tai osana laajempaa vaikutusten arviointia, jolloin mielenterveyteen kohdistuvat vaikutukset arvioidaan omana hyvinvointikokonaisuutena. MIVA koordinoitua varten nimetään vastuuhenkilö ja mahdollinen MIVA työryhmä.

Hyvä mielenterveys on sekä yksilön että perheiden, yhteisöjen ja kunnan pääomaa ja sillä on keskeinen merkitys hyvinvoinnin osatekijänä. Hyvä mielenterveys vaikuttaa koko kunnan toimivuuteen, vakauteen ja kustannuksiin niiden eri sektoreilla.

Kuntapäättäjät ovat avainasemassa päättäessään asukkaiden elämään vaikuttavista asioista. Kaikilla kunnan toimialoilla tehdään päätöksiä, jotka vaikuttavat ihmisten mielenterveyteen. Kunnan lakisääteisiin tehtäviin kuuluu asukkaille merkittävien päätösten ennakkoarviointi, onhan kunnan perustehtävänä edistää kuntalaisten hyvinvointia.

Päätöksillä ja toimenpiteillä voi olla välittömiä tai välillisiä vaikutuksia. Ne voivat olla myös lyhyen tai pitkän aikavälin vaikutuksia. Mielenterveysvaikutusten ennakkoarviointia voidaan soveltaa hyvinkin erityyppisiin päätösesityksiin, esimerkiksi kaavoituksessa, palveluiden suunnittelussa ja muutostilanteissa tai ohjelmien ja projektien valmistelussa. Kansallinen mielenterveysstrategia vuosille 2020-2030 linjaa, että mielenterveyden huomioiminen tulisi sisällyttää kaikkeen johtamiseen ja päätöksentekoon. Ihanteellista olisi tehdä arviointi ennen kuin esitys on lopullisessa muodossaan, jolloin on mahdollista vielä aidosti parantaa päätösesitystä. Kaikilla yhteiskunnallisilla päätöksillä, joilla on vaikutusta alueen ihmisten toimintamahdollisuuksiin, on vaikutuksensa myös mielenterveyden suojatekijöiden toteutumiseen.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on antanut suositukset päätösten mielenterveysvaikutusten arviointiin vuonna 2023 päättyneessä MIVA käyttöön –hankkeessa. THL:n sivuilta löytyy aiheesta lisätietoa.

Koska aihealue on uusi ja voi tuntua vieraalta, Mieli ry:n sivulta löytyy maksuton Mielenterveysvaikutusten arviointi verkkokurssi. Kurssi antaa perustiedot päätösten mielenterveysvaikutusten arvioinnin tekemistä varten sekä tietoa vaikuttamisen eri väylistä ja keinoista.

Suomessa ei ole vielä vakiintunutta käytäntöä Mielenterveysvaikutusten arviointiin päätöksenteossa. Olisikin hienoa mikäli Mynämäki olisi ensimmäisten joukossa tässä asiassa.

Mynämäellä 19.5.2025

kunnanvaltuutettu Taina Laitinen